

Motion till riksdagen 2022/23:28

av **Ulrika Westerlund (MP)**

med anledning av skr. 2021/22:281 Vissa frågor inom hälso- och sjukvårdsområdet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på konstruktion för en permanent statlig satsning för stärkt arbetsmiljö och stärkta arbetsförhållanden för hälso- och sjukvårdspersonal och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild utbildning för chefer i hälso- och sjukvården och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återhämtningsbonusen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nollvision för arbetsrelaterad ohälsa med hälso- och sjukvård som första fokusområde och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Personalens arbetsförhållanden och arbetsmiljö är den allra viktigaste grundpelaren i hälso- och sjukvården, och de brister som vi i dag ser är den största utmaningen vi har. Att läkare inte ska behöva ägna värdefull tid åt att bekymra sig över var patienter ska kunna ligga är oerhört angeläget. En fysisk vårdplats kan dock inte hållas öppen om det inte finns personal som kan ”bemanna” den. Därför hänger frågan om vårdplatser starkt samman med personalens arbetsmiljö och arbetsvillkor. Vården måste kunna attrahera nya medarbetare och de som arbetar i vården ska vilja och orka jobba kvar. Varje gång en medarbetare börjar fundera på att byta jobb trots att hen egentligen tycker om sitt arbete men inte står ut med de reella arbetsvillkoren är ett allvarligt misslyckande. Att kunna få semester när det är planerat, att ha tid att äta lunch och gå på toaletten måste vara basalt, men så är det inte alltid i dag. Att ha tid att prata med patienter, uppfatta

patienters behov, att se till att alla rutiner följs och värna patientsäkerheten – inte heller det är självklart, trots att det måste vara det.

I samband med ett betänkande om vårdfrågor i socialutskottet i mars 2022 ställdes också krav på återrapport från regeringen vid fyra tillfällen. Den aktuella skrivelsen rör en av dessa återrapporteringar från regeringen och här lyfts specifikt frågan om vårdplatser och behov av personal. Regeringen har ett pågående arbete och mycket har gjorts, varav en del också redogjorts för i denna och tidigare skrivelse. Miljöpartiet vill här lyfta några kompletterande förslag vi anser behövs inom hälso- och sjukvården för att råda bot på dagens problematik.

Ett långsiktigt stärkt stöd behövs framöver

Regeringen har gett ytterligare 500 miljoner kronor till Socialstyrelsen att fördela i syfte att öka antalet vårdplatser. Det kan vara värdefullt beroende på hur de används. Problematiken som vi ser det och som vi nämnt ovan hänger starkt samman med personalbristen. Problematiskt är det också med engångssatsningar eftersom sjukvårdens problem behöver lösas på sikt. Miljöpartiet vill se en sådan ambition för ett långsiktigt stärkt stöd. Som den nödvändiga infrastruktur som hälso- och sjukvården är behövs ett förstärkt statligt ansvar och permanentat stöd. Målet måste vara att vända den negativa spiral som råder på många håll i vården i dag och skapa en positiv arbetsmiljö och ett positivt arbetsklimat för vårdens medarbetare, där det finns tid till återhämtning, normala trygga arbetstider, tid för fortbildning och kollegiala samtal, tid att kunna delta i forskningsstudier men framför allt tid för patienter och anhöriga, att kunna ägna sig åt vården fullt ut och komma i kapp med de köer som har bildats på många håll. Fler ska vilja söka sig till vården och fler ska vilja stanna.

Hälso- och sjukvård är ett oupphörligen viktigt område, där betydligt mer av den ohälsa vi ser i dag kan förebyggas. Men då krävs också en stabilitet och långsiktighet som medarbetare kan känna tilltro till. Arbetsmiljöfrågorna beskrivs ofta som de helt centrala, men även lönefrågan är viktig. Miljöpartiet som parti vill att dessa frågor prioriteras och det behövs en struktur för långsiktigt stärkt stöd framöver. Regeringen bör återkomma med förslag på konstruktion för permanent statlig satsning för stärkt arbetsmiljö och stärkta arbetsförhållanden för hälso- och sjukvårdspersonal.

Det finns partier som ser lösningen i att staten ska ta över ansvaret för hela hälso- och sjukvården. Det anser vi inte är någon bra lösning. Det är heller inte en gigantisk omorganisation som hälso- och sjukvården behöver. Vården behöver fortsatt kunna utvecklas utifrån de behov som finns i olika delar av Sverige, men det statliga stödet behöver utökas.

Satsa på cheferna i vården

Chefskapet i såväl hälso- och sjukvård som vård och omsorg är väldigt viktigt. Det handlar om att chefer inte har för många under sig så att medarbetare kan få det stöd de behöver. Men det handlar också om kompetens i chefsrollen och vad som utmärker ett bra ledarskap i hälso- och sjukvården. Kunskap om att bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete är en viktig del i detta.

Vårdförbundet driver tanken om att hälso- och sjukvården skulle behöva en likvärdig kvalitativ utbildning som i skolvärlden med rektorsutbildningen. Det tänkta

konceptet är att läsa 30 poängs högskoleutbildning som ska vara möjlig att kombinera med arbetet på 20 procent av arbetstiden och att utbildningen ska finnas på flera högskolor.

Miljöpartiet anser att ett koncept motsvarande rektorsutbildning för chefer i hälso- och sjukvården behöver utvecklas enligt ovan och anser att regeringen bör se över frågan.

Utöka kunskapen om återhämtningsbonusen

Sedan 2021 finns den s.k. återhämtningsbonusen, den satsning som Miljöpartiet drivit igenom och som är medel hos Socialstyrelsen som finns att söka för arbetsgrupper inom vården och äldreomsorgen som vill pröva att utveckla nya arbetssätt för förbättrad arbetsmiljö. Det kan inkludera arbetstidsmodeller. Syftet är att ta till vara personalgruppernas egna utvecklingsidéer och ge dem möjlighet att pröva dessa. Återhämtningsbonusen infördes sommaren 2021 med 300 miljoner kronor i medel och söktes då av 190 kommuner och 16 regioner. Från och med 2022 avsätts 1 miljard kronor årligen. Till detta har tillkommit 300 miljoner kronor för att minska eller ta bort delade turer, vilket är värdefullt. Delade turer som är oönskade av personal är ett gissel. Miljöpartiet anser att regeringen bör verka för att göra modellen mer känd och på sikt se över möjligheten att förstärka återhämtningsbonusen. Återhämtningsbonusen med dess möjlighet till förändring inifrån ser vi som väldigt viktig.

Nollvision för arbetsrelaterad ohälsa

Miljöpartiet vill se en nollvision för arbetsrelaterad ohälsa. Arbetslivet kan vara hälsofrämjande och ska så vara. Krafttag behöver tas för att mota de problem som i dag skapar ohälsa. Och vi anser att det finns starka skäl för att göra hälso- och sjukvård och vård och omsorg till ett första fokusområde.

Vårdförbundet har t.ex. i en arbetsmiljörapport från i år pekat på att om arbetsmiljön var sundare så att alla orkade arbeta heltid skulle det motsvara hela 790 fler barnmorskor, 470 fler biomedicinska analytiker och 7 645 fler sjuksköterskor. Det stora antalet stressrelaterade sjukfall i hälso- och sjukvården måste också minska. Vi anser att regeringen bör återkomma med förslag på hur en nollvision kan införas med hälso- och sjukvård som ett första fokusområde.

Skärp arbetsmiljölagstiftningen

Arbetsgivare har ansvar för arbetsmiljön. I dagsläget kan Arbetsmiljöverket utdöma vite om det finns fysiska brister i arbetsmiljön, men den möjligheten saknas för brister i organisatorisk och social arbetsmiljö. De här bristerna behöver åtgärdas. Medan Miljöpartiet ingick i regeringen tillsattes en utredning som bl.a. skulle titta på denna problematik. Utredningen har nyligen presenterat sitt betänkande Steg framåt, med arbetsmiljön i fokus (SOU 2022:45) och föreslår en lösning på frågan. Utredningen är på remiss till i början av december. Miljöpartiet anser det angeläget att regeringen snarast därefter säkerställer att frågan får en lösning.

Fortsatt utveckling av primärvården och dess potential

Den påbörjade utvecklingen av primärvården är väldigt viktig och den behöver fortsätta utvecklas. När primärvården är utbyggd, fungerar väl och möjliggör ett teambaserat arbetssätt med olika professioner finns också möjligheten att fånga upp vårdbehov i tid och förhindra extra tryck på sjukhusen. Utvecklingsmöjligheterna är stora, också för att förebygga sjukdom och ohälsa, och de digitala möjligheterna kan bidra stort.

Tillvarata erfarenheter från patienter och patientorganisationer

Att kontinuerligt och systematiskt tillvarata erfarenheter och synpunkter från patienter och patientorganisationer är oerhört viktigt, och givetvis också förbättringsförslag från fackliga organisationer och yrkesförbund. Även när tempot är högt är denna typ av samarbeten A och O för att ta steg mot en mer hållbar situation i hälso- och sjukvården på sikt.

Ulrika Westerlund (MP)